Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

25. jaanuar 2018 *

Eelotsusetaotlus – Määrus (EL) nr 604/2013 – Selle liikmesriigi määramine, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest – Tagasivõtmispalve esitamise kord ja tähtajad – Kolmanda riigi kodaniku ebaseaduslik tagasipöördumine tema üle andnud liikmesriiki – Artikkel 24 – Tagasivõtmismenetlus – Artikkel 27 – Õiguskaitsevahendid – Kohtuliku kontrolli ulatus – Üleandmisele järgnenud asjaolud

Kohtuasjas C-360/16,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Bundesverwaltungsgericht'i (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim halduskohus) 27. aprilli 2016. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 29. juunil 2016, menetluses

Bundesrepublik Deutschland

versus

Aziz Hasan,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen (ettekandja), kohtunikud J. Malenovský, M. Safjan, D. Šváby ja M. Vilaras,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– A. Hasan, esindaja *Rechtsanwalt* W. Karczewski,

– Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,

– Šveitsi valitsus, esindaja: U. Bucher,

– Euroopa Komisjon, esindajad: G. Wils ja M. Condou-Durande,

olles 7. septembri 2017. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest (ELT 2013, L 180, lk 31; edaspidi „Dublini III määrus"), artikleid 18, 23 ja 24.

2 Taotlus on esitatud Bundesrepublik Deutschlandi (Saksamaa Liitvabariik) ja Aziz Hasani vahelises vaidluses Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Saksamaa Liitvabariigi rände- ja pagulasamet, edaspidi „amet") otsuse üle, millega A. Hasani varjupaigataotlus rahuldamata jäeti ja anti korraldus tema üleandmiseks Itaaliale.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 2013/32/EL

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT 2013, L 180, lk 60) artikli 6 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Kui isik esitab rahvusvahelise kaitse taotluse asutusele, kellel on siseriikliku õiguse kohane pädevus registreerida selliseid taotlusi, registreeritakse taotlus hiljemalt kolme tööpäeva möödumisel taotluse esitamisest.

Kui rahvusvahelise kaitse taotlus esitatakse muudele asutustele, kellel puudub siseriikliku õiguse kohane pädevus selliseid taotlusi registreerida, peab registreerimine ikkagi toimuma ja nimelt hiljemalt kuue tööpäeva möödumisel taotluse esitamisest.

[…]

2. Liikmesriigid tagavad, et rahvusvahelise kaitse taotluse esitanud isikul on tegelik võimalus esitada see võimalikult kiiresti. […]".

Dublini III määrus

4 Dublini III määruse põhjendused 4, 5 ja 19 on sõnastatud järgmiselt:

„(4) [15. ja 16. oktoobril 1999 Tamperes toimunud Euroopa Ülemkogu erakorralise] kohtumise järeldustes tõdetakse ka, et Euroopa ühine varjupaigasüsteem peaks lühiajaliselt hõlmama selget ja toimivat menetlust varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramiseks.

(5) Selline menetlus peaks põhinema liikmesriikide ja asjaomaste isikute seisukohast erapooletutel ja õiglastel alustel. Eelkõige peaks see võimaldama kiiresti määrata vastutav liikmesriik, et tagada tegelik juurdepääs rahvusvahelise kaitse andmise menetlusele ja mitte seada ohtu rahvusvahelise kaitse taotluste kiire menetlemise eesmärki.

[…]

(19) Selleks et tagada asjaomaste isikute õiguste tõhus kaitse, tuleks vastutavale liikmesriigile üleandmise otsustega seoses ette näha õiguslikud tagatised ja õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, kooskõlas eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47. Rahvusvahelise õiguse täitmise tagamiseks peaks tõhus õiguskaitsevahend hõlmama nii käesoleva määruse kohaldamise kui ka selle liikmesriigi õigusliku tegeliku olukorra hindamist, kuhu taotleja üle antakse."

5 Selle määruse artikli 3 lõiked 1 ja 2 sätestavad:

„1. Liikmesriigid vaatavad läbi selliste kolmanda riigi kodanike või kodakondsuseta isikute rahvusvahelise kaitse taotlused, kes taotlevad rahvusvahelist kaitset mõne liikmesriigi territooriumil, sealhulgas piiril või transiidialal. Taotluse vaatab läbi üks liikmesriik, kelleks on III peatükis sätestatud kriteeriumide kohaselt vastutav liikmesriik.

2. Kui käesolevas määruses loetletud kriteeriumide põhjal ei saa vastutavat liikmesriiki määrata, vastutab taotluse läbivaatamise eest esimene liikmesriik, kellele rahvusvahelise kaitse taotlus esitati.

Kui taotlejat ei ole võimalik üle anda liikmesriigile, kes algselt määrati vastutavaks, sest on piisavalt alust arvata, et selle taotluse läbivaatamise menetluses on süsteemsed vead ning taotlejate vastuvõtutingimused selles liikmesriigis võivad endaga kaasa tuua ebainimliku või alandava kohtlemise Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 4 tähenduses, jätkab vastutava liikmesriigi kindlaksmääramise menetlust läbi viiv liikmesriik III peatükis sätestatud kriteeriumide kontrollimist, et teha kindlaks, kas üks järgmistest kriteeriumidest võimaldab määrata mõne muu liikmesriigi vastutavaks liikmesriigiks.

[…]".

6 Nimetatud määruse artikli 18 lõige 1 sätestab:

„Käesoleva määruse kohaselt vastutav liikmesriik on kohustatud:

[…]

b) võtma artiklites 23, 24, 25 ja 29 sätestatud tingimustel tagasi taotleja, kelle taotlus on läbivaatamisel ja kes on esitanud taotluse mõnes muus liikmesriigis või kes viibib elamisloata mõne muu liikmesriigi territooriumil;

c) võtma artiklites 23, 24, 25 ja 29 sätestatud tingimustel tagasi kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku, kes on läbivaatamise käigus taotluse tagasi võtnud ja esitanud taotluse mõnes muus liikmesriigis või kes viibib elamisloata mõne muu liikmesriigi territooriumil;

d) võtma artiklites 23, 24, 25 ja 29 sätestatud tingimustel tagasi kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku, kelle taotlus on tagasi lükatud ja kes on esitanud taotluse mõnes muus liikmesriigis või kes viibib elamisloata mõne muu liikmesriigi territooriumil."

7 Selle määruse artikli 19 lõige 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Artikli 18 lõikes 1 täpsustatud kohustused langevad ära, kui vastutav liikmesriik suudab taotleja […] vastuvõtmis- või tagasivõtmispalve saamise korral tõendada, et asjaomane isik on liikmesriikide territooriumilt lahkunud vähemalt kolmeks kuuks, välja arvatud juhul, kui asjaomasel isikul on vastutava liikmesriigi välja antud kehtiv elamisluba.

Esimeses lõigus osutatud eemalviibimistähtaja järel esitatud taotlust käsitatakse uue taotlusena, mille suhtes kohaldatakse uut vastutava liikmesriigi määramise menetlust.“

8 Dublini III määruse artikli 23 lõigetes 1–3 on sätestatud:

„1. Kui liikmesriik, kus artikli 18 lõike 1 punktis b, c või d osutatud isik esitas uue rahvusvahelise kaitse taotluse, leiab, et artikli 20 lõike 5 ja artikli 18 lõike 1 punkti b, c või d kohaselt on vastutav mõni muu liikmesriik, võib ta paluda sellisel liikmesriigil taotleja tagasi võtta.

2. Tagasivõtmispalve esitatakse võimalikult kiiresti ja igal juhul kahe kuu jooksul […] Eurodaci kokkulangevuse teate saamisest.

Kui tagasivõtmispalve tugineb muudele tõenditele kui Eurodac-süsteemist saadud andmed, tuleb need saata palve saajaks olevale liikmesriigile kolme kuu jooksul pärast rahvusvahelise kaitse taotluse esitamist artikli 20 lõikes 2 määratletud tähenduses.

3. Kui tagasivõtmispalvet ei esitata lõikes 2 sätestatud ajavahemiku jooksul, vastutab rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest liikmesriik, kus taotlus esitati.“

9 Selle määruse artikli 24 lõigetes 1–3 on täpsustatud:

„1. Kui liikmesriik, mille territooriumil artikli 18 lõike 1 punktis b, c või d osutatud isik viibib ilma elamisloata ning kui uut rahvusvahelise kaitse taotlust ei ole esitatud, leiab, et artikli 20 lõike 5 ja artikli 18 lõike 1 punkti b, c või d kohaselt on vastutav mõni teine liikmesriik, võib ta paluda sellel teisel liikmesriigil taotleja tagasi võtta.

2. Erandina Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/115/EÜ (ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel) [(ELT 2008, L 348, lk 98)] artikli 6 lõikest 2, kui liikmesriik, kelle territooriumil isik ilma elamisloata viibib, otsustab […] teha otsingu Eurodac-süsteemis, esitatakse käesoleva määruse artikli 18 lõike 1 punktis b või c osutatud isiku või artikli 18 lõike 1 punktis d osutatud isiku, kelle rahvusvahelise kaitse taotlus ei ole lõpliku otsusega tagasi lükatud, tagasivõtmispalve võimalikult kiiresti ja igal juhul kahe kuu jooksul […] Eurodaci kokkulangevuse teate saamisest.

Kui tagasivõtmispalve tugineb muudele tõenditele kui Eurodac-süsteemist saadud andmed, tuleb need saata palve saajaks olevale liikmesriigile kolme kuu jooksul pärast seda, kui palve esitajaks olev liikmesriik on saanud teada, et asjaomase isiku eest võib vastutada mõni muu liikmesriik.

3. Kui tagasivõtmispalvet ei esitata lõikes 2 sätestatud ajavahemiku jooksul, siis liikmesriik, kelle territooriumil asjaomane isik ilma elamisloata viibib, annab nimetatud isikule võimaluse esitada uus taotlus.“

10 Kõnealuse määruse artiklis 25 on sätestatud tagasivõtmispalvele vastamist käsitlevad eeskirjad.

11 Sama määruse artikli 26 lõikes 1 on ette nähtud:

„Kui palve saajaks olev liikmesriik nõustub taotleja või muu artikli 18 lõike 1 punktis c või d osutatud isiku vastu võtma või tagasi võtma, teatab palve esitajaks olev liikmesriik asjaomasele isikule otsusest anda ta üle vastutavale liikmesriigile ning vajaduse korral ka otsusest jätta ta rahvusvahelise kaitse taotlus läbi vaatamata. […]“.

12 Dublini III määruse artikli 27 lõigetes 1 ja 3 on sätestatud:

„1. Taotlejal või muul artikli 18 lõike 1 punktis c või d osutatud isikul on õigus tõhusale õiguskaitsele üleandmisotsuse faktiliste või õiguslike asjaolude vaidlustamise või läbivaatamise kaudu kohtus.

[…]

3. Üleandmisotsuse vaidlustamise või läbivaatamise korral sätestavad liikmesriigid oma siseriiklikus õiguses, et:

a) vaidlustamine või läbivaatamine annab asjaomasele isikule õiguse jääda asjaomasesse liikmesriiki, kuni selguvad vaidlustamise või läbivaatamise tulemused, või

b) üleandmine peatub automaatselt ning selline peatumine aegub pärast mõistlikku ajavahemikku, mille jooksul kohus otsustab pärast palve üksikasjalikku ja tähelepanelikku läbivaatamist, kas anda vaidlustamisele või läbivaatamisele peatav mõju, või

c) asjaomasele isikule antakse võimalus esitada mõistliku aja jooksul kohtule taotlus peatada üleandmisotsuse täideviimine kuni vaidlustamise või läbivaatamise tulemuste selgumiseni. Liikmesriigid tagavad, et tõhus õiguskaitsevahend on olemas, peatades üleandmise, kuni võetakse vastu otsus esimese peatamise palve kohta. Otsus selle kohta, kas peatada üleandmisotsuse rakendamine, võetakse vastu mõistliku aja jooksul, võimaldades samas palve üksikasjaliku ja tähelepaneliku läbivaatamise. Üleandmise rakendamise peatamisest keeldumise otsuses esitatakse selle aluseks olevad põhjused.“

13 Selle määruse artikli 29 lõiked 1–3 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Palve esitanud liikmesriik annab taotleja või muu artikli 18 lõike 1 punktis c või d osutatud isiku pärast asjaomaste liikmesriikide omavahelist nõupidamist vastutavale liikmesriigile üle kooskõlas oma riigi õigusega esimesel võimalusel ja hiljemalt kuue kuu jooksul ajast, mil teine liikmesriik rahuldas vastuvõtmis- või tagasivõtmispalve või tehti lõplik otsus vaidlustamise või uuesti läbi vaatamise suhtes, kui sellel oli peatav toime vastavalt artikli 27 lõikele 3.

[…]

2. Kui üleandmine ei toimu kuue kuu jooksul, vabaneb vastutav liikmesriik kohustusest asjaomane isik vastu või tagasi võtta ning vastutus läheb üle palve esitanud liikmesriigile. Nimetatud tähtaega võib pikendada kõige rohkem ühe aastani, kui üleandmist ei saa teostada asjaomase isiku kinnipidamise tõttu, või kõige rohkem 18 kuuni, kui isik on põgenenud.

3. Kui isik antakse üle ekslikult või kui üleandmisotsus lükatakse pärast üleandmist ümber otsuse vaidlustamise või läbivaatamise tulemusel, peab üleandnud liikmesriik isiku viivitamata tagasi võtma.“

Saksa õigus

14 Varjupaigaseaduse (Asylgesetz) 2. septembril 2008 avaldatud redaktsiooni (*BGBl.* 2008 I, lk 1798) §-is 77 on sätestatud:

„Käesoleva seaduse alusel algatatud kohtuasjades lähtub kohus faktilisest ja õiguslikust olukorrast, mis valitses viimase kohtuistungi toimumise ajal; kui otsuse tegemisele ei eelnenud kohtuistungit, on määrava tähtsusega otsuse tegemise hetk […]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

15 A. Hasan esitas 29. oktoobril 2014 Saksamaal varjupaigataotluse.

16 Kuna Eurodac-süsteemis tehtud otsing näitas, et asjaomane isik oli 4. septembril 2014 juba taotlenud rahvusvahelist kaitset Itaalias, palus amet 11. novembril 2014 Itaalia ametiasutustel A. Hasan Dublini III määruse alusel tagasi võtta.

17 Itaalia ametiasutused ei vastanud sellele tagasivõtmispalvele.

18 Amet jättis A. Hasani esitatud varjupaigataotluse 30. jaanuaril 2015 vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, põhjendades seda sellega, et taotluse läbivaatamise eest vastutab Itaalia Vabariik, ning andis korralduse ta üle anda Itaaliale.

19 A. Hasan vaidlustas selle otsuse Verwaltungsgericht Trieris (Trieri esimese astme halduskohus, Saksamaa), esitades taotluse anda tema kaebusele täitmist peatav toime. Kohus jättis 12. märtsil 2015 täitmist peatava toime taotluse ja seejärel 30. juunil 2015 kaebuse enda rahuldamata.

20 3. augustil 2015 anti A. Hasan Itaaliale üle. Ta tuli samal kuul ebaseaduslikult siiski Saksamaale tagasi.

21 A. Hasan esitas Verwaltungsgericht Trieri (Trieri esimese astme halduskohus) otsuse peale apellatsioonkaebuse. Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz (Rheinland-Pfalzi apellatsiooniastme halduskohus, Saksamaa) rahuldas apellatsioonkaebuse oma 3. novembri 2015. aasta otsusega. See kohus leidis eelkõige, et A. Hasani üleandmine Itaaliale leidis aset pärast määruse Dublin III artikli 29 lõikes 1 ette nähtud kuuekuulise üleandmistähtaja möödumist ning seetõttu muutus asjaomase isiku varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutavaks Saksamaa Liitvabariik.

22 Saksamaa Liitvabariik esitas Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalzi (Rheinland-Pfalzi apellatsiooniastme halduskohus) otsuse peale Bundesverwaltungsgerichtile (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim halduskohus) kassatsioonkaebuse.

23 Bundesverwaltungsgericht (liitvabariigi kõrgeim halduskohus) leiab, et apellatsioonikohtu analüüs on ekslik, sest kui Dublini III määruse artikli 29 lõikes 1 ette nähtud tähtaega õigesti arvestada, leidis A. Hasani üleandmine Itaaliale aset enne nimetatud tähtaja lõppu.

24 Bundesverwaltungsgericht (liitvabariigi kõrgeim halduskohus) on seisukohal, et Itaalia Vabariigil lasuvat esialgset vastutust A. Hasani esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest ei saa siiski lõplikult tuvastada, kuna ei ole välistatud, et selline vastutus tuleb vastavalt selle määruse artikli 3 lõikele 2 seal sätestatud võimalike süsteemsete puuduste tõttu asjaomase liikmesriigi varjupaigamenetluses ja rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtmise tingimustes kohaldamata jätta.

25 Samas rõhutab kõnealune kohus, et seda küsimust ei ole vaja lahendada, kui A. Hasani ebaseadusliku tagasipöördumise tõttu Saksamaale oli vastutus tema varjupaigataotluse läbivaatamise eest apellatsioonikohtu otsuse tegemise hetkel juba Saksamaa Liitvabariigile üle läinud või kui sel kuupäeval võis veel läbi viia tagasivõtmismenetluse.

26 Neil asjaoludel otsustas Bundesverwaltungsgericht (liitvabariigi kõrgeim halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas juhul, kui kolmanda riigi kodanik anti pärast teise varjupaigataotluse esitamist mõnes muus liikmesriigis (käesoleval juhul Saksamaa) seetõttu, et kohus jättis rahuldamata tema taotluse peatada üleandmisotsuse täitmine, vastavalt [Dublini III määrusele] üle esimesele liikmesriigile, kus varjupaigataotlus esitati (käesoleval juhul Itaalia), ning ta pöördus seejärel kohe ebaseaduslikult tagasi teise liikmesriiki (käesoleval juhul Saksamaa):
   a) on [Dublini III määruse] põhimõtete kohaselt üleandmisotsuse kohtuliku kontrolli seisukohast määrava tähtsusega need asjaolud, mis esinevad üleandmise kuupäeval, kuna tähtajal toimunud üleandmisega määratakse vastutus lõplikult kindlaks ja seetõttu ei tule edasiste sündmuste suhtes enam kohaldada [Dublini III määruse] sätteid, mis käsitlevad vastutust, või tuleb arvestada üldiselt vastutuse seisukohast oluliste asjaolude hilisemat arengut – näiteks tagasivõtmise või (uuesti) üleandmise tähtaegade lõppemist;
   b) on pärast lõplikku vastutuse kindlaksmääramist üleandmisotsusega võimalikud järgnevad üleandmised esialgu vastutavale liikmesriigile ja kas see liikmesriik on endiselt kohustatud kolmanda riigi kodaniku vastu võtma?

2. Kui üleandmisotsus ei määra vastutust lõplikult kindlaks, siis millist järgnevalt nimetatud sätetest tuleb sellisel juhul kohaldada isiku suhtes [Dublini III määruse] artikli 18 lõike 1 punktide b, c või d tähenduses veel pooleliolevas menetluses, milles on vaidlustatud juba täidetud üleandmisotsus:
   a) kas (analoogia alusel) [Dublini III määruse] artiklit 23, mis viib tagajärjeni, et hilinenult esitatud uue tagasivõtmispalve korral võib toimuda vastutuse üleminek vastavalt [Dublini III määruse] artikli 23 lõigetele 2 ja 3, või
   b) (analoogia alusel) [Dublini III määruse] artiklit 24, või
   c) mitte ühtegi punktides a ja b nimetatud sätetest?

3. Kas juhul, kui sellise isiku suhtes ei saa (analoogia alusel) kohaldada [Dublini III määruse] artiklit 23 ega artiklit 24 (teise küsimuse punkt c), on vaidlustatud üleandmisotsuse alusel kuni selle otsuse peale esitatud kaebuse menetlemise lõppemiseni võimalikud uued üleandmised esialgu vastutavale liikmesriigile (käesoleval juhul Itaalia) ja kas see liikmesriik on endiselt kohustatud vastu võtma kolmanda riigi kodaniku – olenemata uute tagasivõtmispalvete esitamisest ja ilma et järgitaks [Dublini III määruse] artikli 23 lõikes 3 või artikli 24 lõikes 2 sätestatud tähtaegu ning olenemata [Dublini III määruse] artikli 29 lõigetes 1 ja 2 sätestatud üleandmistähtaegadest?

4. Kas juhul, kui sellise isiku suhtes kohaldatakse (analoogia alusel) [Dublini III määruse] artiklit 23 (teise küsimuse punkt a), tuleb uus tagasivõtmispalve (analoogia alusel) esitada uue tähtaja jooksul vastavalt Dublini III määruse artikli 23 lõikele 2? Kas juhul, kui vastus on jaatav, hakatakse uut tähtaega arvestama siis, kui pädev asutus saab teada riiki taassisenemisest, või alates mingist muust hetkest?

5. Kas juhul, kui sellise isiku suhtes kohaldatakse (analoogia alusel) [Dublini III määruse] artiklit 24 (teise küsimuse punkt b):
   a) tuleb uus tagasivõtmispalve (analoogia alusel) esitada uue tähtaja jooksul vastavalt [Dublini III määruse] artikli 24 lõikele 2? Kas juhul, kui vastus on jaatav, hakatakse uut tähtaega arvestama siis, kui pädev asutus saab teada riiki taassisenemisest, või alates mingist muust hetkest;
   b) kas juhul, kui teine liikmesriik (käesoleval juhul Saksamaa) laseb mööduda tähtajal, mida tuleb vastavalt [Dublini III määruse] artikli 24 lõikele 2 (analoogia alusel) järgida, määrab uue varjupaigataotluse esitamine vastavalt [Dublini III määruse] artikli 24 lõikele 3 vahetult ära teise liikmesriigi (käesoleval juhul Saksamaa) vastutuse, või saab see teine liikmesriik vaatamata

uuele varjupaigataotlusele uuesti esitada esialgu vastutavale liikmesriigile (käesoleval juhul Itaalia) tagasivõtmispalve, ilma et see oleks seotud tähtajaga, või anda välismaalase ilma tagasivõtmispalveta sellele liikmesriigile üle;

c) kas juhul, kui teine liikmesriik (käesoleval juhul Saksamaa) laseb mööduda tähtajal, mida tuleb vastavalt [Dublini III määruse] artikli 24 lõikele 2 (analoogia alusel) järgida, tuleb teises liikmesriigis (käesoleval juhul Saksamaa) enne üleandmist esitatud varjupaigataotluse samaaegne menetlemine võrdsustada uue varjupaigataotluse esitamisega [Dublini III määruse] artikli 24 lõike 3 tähenduses;

d) kas juhul, kui teine liikmesriik (käesoleval juhul Saksamaa) laseb mööduda tähtajal, millest tuleb vastavalt [Dublini III määruse] artikli 24 lõikele 2 (analoogia alusel) kinni pidada, ja välismaalane ei esita uut varjupaigataotlust ning teises liikmesriigis (käesoleval juhul Saksamaa) enne üleandmist esitatud varjupaigataotluse samaaegset menetlemist ei tule võrdsustada uue varjupaigataotluse esitamisega vastavalt [Dublini III määruse] artikli 24 lõikele 3, saab teine liikmesriik (käesoleval juhul Saksamaa) uuesti esitada esialgu vastutavale liikmesriigile (käesoleval juhul Itaalia) tagasivõtmispalve, ilma et see oleks seotud tähtajaga, või anda välismaalase ilma tagasivõtmispalveta üle sellele liikmesriigile?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimese küsimuse punkt a

27 Kõigepealt olgu märgitud, et eelotsusetaotlusest nähtub, et varjupaika käsitlevate siseriiklike menetlusnormide kohaselt peab üleandmisotsuse peale esitatud kaebust läbivaatav kohus üldjuhul otsustama sellest faktilisest olukorrast lähtudes, mis valitses selles kohtus toimunud viimase kohtuistungi ajal, või kui kohtuistungit ei toimu, siis sellest faktilisest olukorrast lähtudes, mis valitseb hetkel, mil asjaomane kohus kaebuse üle otsustab.

28 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et oma esimese küsimuse punktiga a tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas Dublini III määruse artikli 27 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklik õigusnorm – nagu on kõne all põhikohtuasjas –, mis näeb ette, et üleandmisotsuse üle teostatav kohtulik kontroll peab põhinema faktilisel olukorral, mis valitses asja menetlevas kohtus toimunud viimase kohtuistungi ajal, või kui kohtuistungit ei toimunud, siis faktilisel olukorral, mis valitseb hetkel, mil see kohus kaebuse üle otsustab.

29 Dublini III määruse artikli 27 lõikes 1 on sätestatud, et rahvusvahelise kaitse taotlejal on õigus tõhusale õiguskaitsele üleandmisotsuse faktiliste või õiguslike asjaolude vaidlustamise või läbivaatamise kaudu kohtus.

30 Rahvusvahelise kaitse taotlejale tema suhtes tehtud üleandmisotsuse vaidlustamiseks antud õiguskaitsevahendi ulatust on täpsustatud nimetatud määruse põhjenduses 19, mis selgitab, et rahvusvahelise õiguse järgimise tagamiseks peaks üleandmisotsuste vaidlustamiseks kõnealuse määrusega kehtestatud tõhus õiguskaitsevahend hõlmama nii asjaomase määruse kohaldamise kui ka selle liikmesriigi faktilise ja õigusliku olukorra hindamist, kuhu taotleja üle antakse (26. juuli 2017. aasta kohtuotsus, Mengesteab, C-670/16, EU:C:2017:587, punkt 43, ja 25. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus, Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, punkt 37).

31 Lisaks tuleneb Dublini III määruse artiklit 29 käsitlevast Euroopa Kohtu praktikast, et kui arvestada esiteks nimetatud määruse põhjenduses 19 märgitud eesmärki tagada kooskõlas põhiõiguste harta artikliga 47 asjaomaste isikute õiguste tõhus kaitse ning teiseks selle määruse põhjenduses 5 toodud eesmärki tagada rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi kiire kindlaksmääramine, peab taotleja saama kasutada tõhusat ja kiiret õiguskaitsevahendit, mis võimaldab tal tugineda tema suhtes tehtud üleandmisotsuse vastuvõtmisest hilisematele asjaoludele, juhul kui

selliste asjaolude arvessevõtmine on kõnealuse määruse nõuetekohaseks kohaldamiseks otsustava tähtsusega (vt selle kohta 25. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus, Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, punkt 44).

32 Põhikohtuasjas käsitletavate õigusnormidega sarnased õigusnormid, mis võimaldavad rahvusvahelise kaitse taotlejal tugineda üleandmisotsuse peale esitatud kaebuses selle otsuse vastuvõtmisest hilisematele asjaoludele, vastavad niisugusele kohustusele näha ette tõhus ja kiire õiguskaitsevahend (vt analoogia alusel 25. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus, Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, punkt 45).

33 Sellistel asjaoludel ei saa Dublini III määruse artikli 27 lõiget 1 tõlgendada nii, et seesugused õigusnormid on nimetatud sättega vastuolus üksnes seetõttu, et üleandmisotsuse peale esitatud kaebust läbivaatav kohus võib olla nende õigusnormide kohaselt sunnitud võtma sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, arvesse mitte ainult nimetatud otsuse vastuvõtmisest hilisemaid asjaolusid, vaid ka selle otsuse alusel läbi viidud asjaomase isiku üleandmisest hilisemaid asjaolusid.

34 On tõsi, et sellised asjaolud ei oma tähtsust nende Dublini III määruses sisalduvate eeskirjade kohaldamisel, mis reguleerivad üleandmisele eelneva tagasivõtmismenetluse läbiviimist, nagu on sätestatud selle määruse artikli 29 lõigetes 1 ja 2.

35 Üleandmise täideviimine, mis ei kujuta endast muud kui üleandmisotsuse konkreetset rakendamist, ei saa siiski iseenesest lõplikult tuvastada selle liikmesriigi vastutust, kuhu asjaomane isik üle anti.

36 Esiteks tuleb nimelt tõdeda, et ükski Dublini III määruse säte ei anna üleandmise täideviimisele niisugust mõju ega näe ette, et täideviimine on vastutava liikmesriigi määramise seisukohast asjakohane.

37 Teiseks tuleneb vastupidi selle määruse artikli 29 lõikest 3 selgelt, et üleandnud liikmesriik peab asjaomase isiku tagasi võtma, kui isik antakse üle ekslikult või kui üleandmisotsus pärast üleandmist tühistatakse, mis tähendab tingimata seda, et selle liikmesriigi vastutust, kuhu isik üle anti, on võimalik mõnel juhul pärast üleandmist kahtluse alla seada.

38 Kolmandaks võib vastupidine lahendus lisaks jätta kõnealuse määruse artikli 27 lõikes 1 sätestatud kaebuse või läbivaatamise suures osas ilma kasuliku mõjuta ja kahjustada asjaomastele isikutele tagatud kohtulikku kaitset, kuivõrd määruse artikli 27 lõikest 3 tuleneb, et kaebuse või läbivaatamise taotluse esitamine ei tähenda tingimata üleandmisotsuse täitmise peatamist ning seega ei takista see automaatselt üleandmise täideviimist enne, kui kohus on selle otsuse õiguspärasust hinnanud.

39 Neljandaks tuleb rõhutada, et teatud Dublini III määruse sätete kohaldamise tulemusena võidakse liikmesriigi vastutus seada kahtluse alla asjaolude tõttu, mis on ilmnenud pärast sellele liikmesriigile üleandmist. See kehtib eelkõige kõnealuse määruse artikli 19 lõike 2 puhul, kui asjaomane isik on pärast üleandmist liikmesriikide territooriumilt lahkunud vähemalt kolmeks kuuks enne uue rahvusvahelise kaitse taotluse esitamist mõnes muus liikmesriigis (vt selle kohta 7. juuni 2016. aasta kohtuotsus, Karim, C-155/15, EU:C:2016:410, punkt 17).

40 Eelnevatest kaalutlustest lähtudes tuleb esimese küsimuse punktile a vastata, et Dublini III määruse artikli 27 lõiget 1 koostoimes selle määruse põhjendusega 19 ja põhiõiguste harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklik õigusnorm – nagu on kõne all põhikohtuasjas –, mis näeb ette, et üleandmisotsuse üle teostatav kohtulik kontroll peab põhinema faktilisel olukorral, mis valitses asja menetlevas kohtus toimunud viimase kohtuistungi ajal, või kui kohtuistungit ei toimunud, siis faktilisel olukorral, mis valitseb hetkel, mil see kohus kaebuse üle otsustab.

Esimese küsimuse punkt b ning teine ja kolmas küsimus

41 Esimese küsimuse punktiga b ning teise ja kolmanda küsimusega, mida tuleb käsitleda koos, tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas Dublini III määruse artikleid 23 ja 24 tuleb tõlgendada nii, et sellises olukorras nagu põhikohtuasjas, kus kolmanda riigi kodanik, kes anti esimeses liikmesriigis rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise tõttu sellele liikmesriigile üle, kuna tema teises liikmesriigis esitatud uus taotlus jäeti rahuldamata, ja kes pöördus seejärel ilma elamisloata teise liikmesriigi territooriumile tagasi, võib selle kodaniku suhtes kohaldada tagasivõtmismenetlust või saab selle isiku esimesele liikmesriigile ilma niisugust menetlust kohaldamata uuesti üle anda.

42 Tagasivõtmismenetluse kohaldamisala on määratletud Dublini III määruse artiklites 23 ja 24 (5. aprilli 2017. aasta kohtumäärus, Ahmed, C-36/17, EU:C:2017:273, punkt 26).

43 Kõnealuse määruse artikli 23 lõikest 1 ja artikli 24 lõikest 1 tuleneb, et seda menetlust kohaldatakse määruse artikli 18 lõike 1 punktides b, c ja d osutatud isikute suhtes.

44 Viimati nimetatud sätted viitavad ühelt poolt isikule, kes on esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse (mis on läbivaatamisel), kes on sellise taotluse tagasi võtnud või kelle taotlus on rahuldamata jäetud, ning teisalt isikule, kes on esitanud taotluse mõnes muus liikmesriigis või kes viibib elamisloata mõne muu liikmesriigi territooriumil.

45 Seega tuleb põhikohtuasjas käsitletava kolmanda riigi kodanikuga sarnast isikut, kes viibib ilma elamisloata liikmesriigi territooriumil, olles enne seda esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse mõnes muus liikmesriigis, ja keda see liikmesriik ei ole vahepeal vastu võtnud, pidada Dublini III määruses sätestatud tagasivõtmismenetluse kohaldamisalasse kuuluvaks isikuks.

46 Eeskirjade kohta, mida nimetatud menetluse tõrgeteta läbiviimiseks tuleb järgida, on oluline rõhutada, et kui kõnealuse määruse artikkel 23 reguleerib olukordi, kus palve esitajaks olevas liikmesriigis on esitatud uus rahvusvahelise kaitse taotlus, siis määruse artikkel 24 puudutab juhtumeid, kus uut taotlust palve esitajaks olevas liikmesriigis ei ole esitatud (vt selle kohta 5. aprilli 2017. aasta kohtumäärus, Ahmed, C-36/17, EU:C:2017:273, punkt 26).

47 Järelikult saab põhikohtuasjas käsitletava kolmanda riigi kodanikuga sarnase isiku suhtes, kes pöördub pärast ühes liikmesriigis rahvusvahelise kaitse taotluse esitamist ebaseaduslikult tagasi mõne muu liikmesriigi territooriumile, kuid ei esita seal uut rahvusvahelise kaitse taotlust, kohaldada Dublini III määruse artiklis 24 sätestatud menetlust.

48 Sellist hinnangut ei muuda asjaolu, et taoline isik on teise liikmesriigi territooriumil esimest korda viibimise ajal juba esitanud rahvusvahelise kaitse taotluse, mis kõnealuse määruse artikli 26 lõikes 1 sätestatud raames rahuldamata jäeti.

49 Nimelt, kuna see taotlus ei ole enam asjaomases liikmesriigis läbivaatamisel, ei tähenda see asjaolu seda, et antud isik samastatakse isikuga, kes esitas uue rahvusvahelise kaitse taotluse, mis peab olema enne üleandmise täideviimist kas artikli 26 lõike 1 alusel rahuldamata jäetud või selle liikmesriigi poolt läbi vaadatud vastavalt määruse artikli 23 lõikele 3, juhul kui tagasivõtmismenetluse rakendamisega viivitatakse.

50 Samamoodi ei saa asjaolu, et otsuse peale, millega jäeti rahuldamata asjaomase liikmesriigi territooriumil esimest korda viibimise ajal esitatud rahvusvahelise kaitse taotlus, on esitatud kaebus, mis on veel pädeva kohtu menetluses, välistada Dublini III määruse artikli 24 kohaldamist sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, sest kuivõrd kaebuse esitamisel ei ole peatavat toimet, tuleb asuda seisukohale, et sellel otsusel on nimetatud määrusest tulenevad tagajärjed ja et see lõpetab seega rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise järel alustatud haldusmenetluse.

51 Peale selle, kuna liidu seadusandja on kõnealuse määruse artiklis 24 näinud sellise kolmanda riigi kodaniku suhtes, nagu on kõne all põhikohtuasjas, ette erimenetluse, mis tähendab eelkõige palve saajaks olevale liikmesriigile taotluse esitamist imperatiivsete tähtaegade jooksul, mille möödumine võib asjassepuutuva kodaniku olukorda mõjutada, ei saa seda isikut teisele liikmesriigile üle anda, ilma et oleks lõpule viidud menetlus varem tema suhtes tehtud üleandmisotsuse alusel, mis on minevikus juba täidetud.

52 Vastupidine lahendus ei vastaks seega Dublini III määruse artiklite 18 ja 24 sõnastusele, mis ei tee vahet esimest ja teist korda viibimisel muus liikmesriigis kui see, kus esimene rahvusvahelise kaitse taotlus esitati.

53 Pealegi, kuivõrd käesoleva kohtuotsuse punktides 35–39 esitatud kaalutlustest ilmneb, et üleandmise täideviimine iseenesest ei saa lõplikult tuvastada selle liikmesriigi vastutust, kuhu asjaomane isik üle anti, ei ole uut üleandmist võimalik kavandada, ilma et selle isiku olukord uuesti läbi vaadataks, et kontrollida, ega vastutus ei ole pärast selle isiku üleandmist mõnele muule liikmesriigile üle läinud.

54 Sellega seoses on oluline rõhutada, et asjaomase isiku olukord võidakse sel moel uuesti läbi vaadata, ilma et kahjustataks rahvusvahelise kaitse taotluste kiire menetlemise eesmärki, kuna selline uuesti läbivaatamine hõlmab üksnes nende muutuste arvessevõtmist, mis on toimunud alates esimese üleandmisotsuse vastuvõtmisest.

55 Seetõttu tuleb esimese küsimuse punktile b ning teisele ja kolmandale küsimusele vastata, et Dublini III määruse artiklit 24 tuleb tõlgendada nii, et sellises olukorras nagu põhikohtuasjas, kus kolmanda riigi kodanik, kes anti pärast esimeses liikmesriigis rahvusvahelise kaitse taotluse esitamist sellele liikmesriigile üle, kuna tema teises liikmesriigis esitatud uus taotlus jäeti rahuldamata, ja kes pöördus seejärel ilma elamisloata teise liikmesriigi territooriumile tagasi, võib selle kodaniku suhtes kohaldada tagasivõtmismenetlust ning seda isikut ei saa esimesele liikmesriigile ilma niisugust menetlust kohaldamata uuesti üle anda.

Neljas küsimus

56 Arvestades esimese küsimuse punktile b ning teisele ja kolmandale küsimusele antud vastust, ei ole neljandale küsimusele vaja vastata.

Viienda küsimuse punkt a

57 Viienda küsimuse punktiga a tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas Dublini III määruse artikli 24 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus kolmanda riigi kodanik on ilma elamisloata pöördunud tagasi selle liikmesriigi territooriumile, kes ta varem teisele liikmesriigile üle andis, tuleb tagasivõtmispalve saata selles sättes ette nähtud tähtaegade jooksul, ning juhul kui see on nii, ei hakka need tähtajad kulgema enne, kui palve esitajaks olev liikmesriik on saanud teada asjaomase isiku tagasipöördumisest tema territooriumile.

58 Dublini III määruse artikli 24 lõike 2 esimeses lõigus on sätestatud, et kui liikmesriik, kelle territooriumil isik ilma elamisloata viibib, otsustab teha otsingu Eurodac-süsteemis, esitatakse tagasivõtmispalve võimalikult kiiresti ja igal juhul kahe kuu jooksul Eurodaci kokkulangevuse teate saamisest.

59 Sama määruse artikli 24 lõike 2 teises lõigus on sätestatud, et kui tagasivõtmispalve tugineb muudele tõenditele, kui Eurodac-süsteemist saadud andmed, tuleb see saata palve saajaks olevale liikmesriigile kolme kuu jooksul pärast seda, kui palve esitajaks olev liikmesriik on saanud teada, et asjaomase isiku eest võib vastutada mõni muu liikmesriik.

60 Sellega seoses tuleb meenutada, et tagasivõtmismenetlused tuleb tingimata läbi viia kooskõlas eeskirjadega, mis on sätestatud eelkõige Dublini III määruse VI peatükis, ja nende menetluste läbiviimisel tuleb ennekõike järgida mitut imperatiivset tähtaega (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus, Mengesteab, C-670/16, EU:C:2017:587, punktid 49 ja 50).

61 Kuna liidu seadusandja ei ole kõnealuse määruse artiklis 24 teinud vahet olukordadel, kus tagasivõtmise menetlust alustatakse esimest korda, ja olukordadel, kus menetlust tuleb asjaomase isiku palve esitajaks olevasse liikmesriiki ilma elamisloata tagasipöördumise tõttu pärast üleandmist taasalustada, peab selles artiklis sätestatud tähtaegu seega järgima ka viimasel juhul.

62 Tähtaegade arvutamise kohta tuleb märkida, et need on mõeldud tagasivõtmise menetluse piiritlemiseks ja aitavad otsustaval määral kaasa rahvusvahelise kaitse taotluste kiire menetlemise eesmärgi saavutamisele, tagades, et tagasivõtmise menetluse rakendamisega põhjendamatult ei viivitataks (vt analoogia alusel 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus, Mengesteab, C-670/16, EU:C:2017:587, punktid 53 ja 54, ning 25. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus, Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, punkt 31).

63 Sel eesmärgil tagavad need tähtajad, et palve esitajaks olev liikmesriik alustab tagasivõtmise menetlust mõistliku aja jooksul alates sellest hetkest, kui tal on teisele liikmesriigile tagasivõtmispalve esitamiseks vajalik teave, kusjuures kohaldatav tähtaeg sõltub niisuguse teabe olemusest.

64 Järelikult ei saa samad tähtajad loogiliselt võttes hakata kulgema kuupäevast, mil palve esitajaks oleval liikmesriigil ei olnud tagasivõtmise menetluse alustamiseks vajalikku teavet.

65 See kehtib sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mitte üksnes siis, kui liikmesriigil ei ole teada teise liikmesriigi vastutust tõendavad asjaolud, vaid ka kontekstis, kus sisepiire saab põhimõtteliselt ületada ilma, et isikuid piiril kontrollitakse, kui see liikmesriik ei ole teadlik, et asjaomane isik tema territooriumil viibib.

66 Lisaks, kui võtta seisukoht, et tähtajad hakkavad kulgema hetkest, mil liikmesriigil oli esimese vastuvõtmise või tagasivõtmise menetluse ajal teave, mis viitab mõne muu liikmesriigi vastutusele, piiraks see esiteks märkimisväärselt Dublini III määruses ette nähtud menetluste tõhusust ja ajendaks teiseks asjaomaseid isikuid pöörduma pärast esimest üleandmist ebaseaduslikult tagasi palve esitajaks oleva liikmesriigi territooriumile, nurjates niiviisi selle määruse põhimõtete ja seal sätestatud eeskirjade kohaldamise (vt analoogia alusel 17. märtsi 2016. aasta kohtuotsus, Mirza, C-695/15 PPU, EU:C:2016:188, punkt 52, ja 13. septembri 2017. aasta kohtuotsus, Khir Amayry, C-60/16, EU:C:2017:675, punkt 37).

67 Nimelt olukorras, kus asjaomane isik on pärast esimest üleandmist pöördunud ilma elamisloata tagasi palve esitajaks oleva liikmesriigi territooriumile, võib selline tõlgendus lühendada oluliselt tähtaega, mis sellele liikmesriigile on tagasivõtmispalve saatmiseks antud, või isegi välistada igasuguse võimaluse saata niisugune palve enne, kui asjaomasele isikule on antud võimalus esitada uus rahvusvahelise kaitse taotlus, juhul kui asjaomase isik pöördus selle liikmesriigi territooriumile tagasi rohkem kui kaks või kolm aastat pärast seda kuupäeva, mil kõnealusel liikmesriigil oli esimese vastuvõtmise või tagasivõtmise menetluse ajal teave, mis viitab mõne muu liikmesriigi vastutusele.

68 Neil asjaoludel on Dublini III määruse artikli 24 lõike 2 esimeses lõigus sätestatud tähtaeg, mida kohaldatakse üksnes juhul, kui liikmesriik, kelle territooriumil isik ilma elamisloata viibib, otsustab teha otsingu Eurodac-süsteemis, asjassepuutuv siis, kui palve esitajaks olev liikmesriik on otsustanud

nõnda toimida tagasivõtmise menetluses, mida alustati seoses asjaomase isiku tagasipöördumisega selle liikmesriigi territooriumile pärast esimest üleandmist, mis eeldab tingimata seda, et liikmesriik on saanud teada, et isik viibib tema territooriumil.

69 Kui asjaomane liikmesriik on otsustanud Eurodac-süsteemis otsingut mitte teha, on kohaldatav kõnealuse määruse artikli 24 lõike 2 teine lõik. Sellisel juhul hakkab selles sättes nimetatud tähtaeg kulgema alles kuupäevast, mil palve esitajaks olev liikmesriik on saanud esiteks teada, et asjaomane isik viibib tema territooriumil, ja saanud teiseks teada asjaolud, mis tõendavad mõne muu liikmesriigi vastutust.

70 Eelnevatest kaalutlustest lähtudes tuleb viienda küsimuse punktile a vastata, et Dublini III määruse artikli 24 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus kolmanda riigi kodanik on ilma elamisloata pöördunud tagasi selle liikmesriigi territooriumile, kes ta varem teisele liikmesriigile üle andis, tuleb tagasivõtmispalve saata selles sättes ette nähtud tähtaegade jooksul ning need tähtajad ei hakka kulgema enne, kui palve esitajaks olev liikmesriik on saanud teada asjaomase isiku tagasipöördumisest tema territooriumile.

Viienda küsimuse punkt b

71 Viienda küsimuse punktiga b tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas Dublini III määruse artikli 24 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui tagasivõtmispalvet ei esitata nimetatud määruse artikli 24 lõikes 2 sätestatud tähtaegade jooksul, vastutab liikmesriik, kelle territooriumil asjaomane isik ilma elamisloata viibib, sellise uue rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest, mille esitamine peab olema sellele isikule lubatud.

72 Dublini III määruse artikli 24 lõikes 3 on täpsustatud, et kui tagasivõtmispalvet ei esitata artikli 24 lõikes 2 sätestatud ajavahemiku jooksul, siis liikmesriik, kelle territooriumil asjaomane isik ilma elamisloata viibib, annab sellele isikule võimaluse esitada uus rahvusvahelise kaitse taotlus.

73 Olgu märgitud, et ainuüksi selle sätte sõnastuse põhjal ei ole võimalik määrata, kes on see liikmesriik, kes peaks tavapäraselt niisuguse taotluse läbivaatamise eest vastutama.

74 Samas tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et juhul, kui liidu õigusnormi saab tõlgendada mitut moodi, tuleb eelistada tõlgendust, mis tagab selle normi kasuliku mõju (vt selle kohta 27. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus, komisjon *vs.* Poola, C-311/10, ei avaldata, EU:C:2011:702, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika).

75 Sellega seoses tuleb rõhutada, et kui Dublini III määruse artikli 24 lõiget 3 tuleks tõlgendada nii, et see eeldab üksnes, et asjaomasel isikul peab olema õigus esitada rahvusvahelise kaitse taotlus, ning see ei mõjuta kuidagi vastava taotluse läbivaatamise eest vastutava liikmesriigi määramist, kaotaks see säte igasuguse kasuliku mõju.

76 Direktiivi 2013/32 artikli 6 lõigetest 1 ja 2 tuleneb, et liikmesriigid on üldjuhul kohustatud registreerima iga rahvusvahelise kaitse taotluse, mille selle direktiivi kohaldamisalasse kuuluv kolmanda riigi kodanik on esitanud, ja nad peavad seejärel tagama, et asjaomastel isikutel on tegelik võimalus esitada oma taotlus võimalikult kiiresti.

77 Seega tuleb Dublini III määruse artikli 24 lõike 3 kasuliku mõju tagamiseks tõlgendada seda sätet nii, et juhul, kui asjaomane isik otsustab kõnealuse määruse artikli 24 lõikes 2 sätestatud tähtaegade möödumise korral kasutada uue rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise võimalust, mille liikmesriik, kelle territooriumil ta viibib, peab talle andma, on see liikmesriik uue taotluse läbivaatamise eest vastutav.

78 Sellist tõlgendust toetab ka Dublini III määruse artikli 24 lõigetes 2 ja 3 taotletav eesmärk, mida meenutati käesoleva kohtuotsuse punktis 62.

79 Nimelt, kui uue rahvusvahelise kaitse taotluse esitamine nimetatud sätetes ette nähtud tingimustel tähendaks üksnes seda, et liikmesriik, kelle territooriumil asjaomane isik viibib, võib nüüd alustada tagasivõtmismenetlust Dublini III määruse artiklis 23 sätestatud tingimustel, ei aitaks määruse artikli 24 lõigetes 2 ja 3 sätestatud eeskirjad rahvusvahelise kaitse taotluse kiire menetlemise eesmärgi saavutamisele kaasa, sest nende tähtaegade möödumine ei takistaks tagasivõtmise menetluse rakendamist, mis võib uuesti venitada asjaomase isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamist.

80 Järelikult tuleb viienda küsimuse punktile b vastata, et Dublini III määruse artikli 24 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui tagasivõtmispalvet ei esitata nimetatud määruse artikli 24 lõikes 2 sätestatud tähtaegade jooksul, vastutab liikmesriik, kelle territooriumil asjaomane isik ilma elamisloata viibib, sellise uue rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest, mille esitamine peab olema sellele isikule lubatud.

Viienda küsimuse punkt c

81 Viienda küsimuse punktiga c tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas Dublini III määruse artikli 24 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et asjaolu, et selle otsuse peale, millega liikmesriigis esitatud esimene rahvusvahelise kaitse taotlus rahuldamata jäeti, esitatud kaebuse menetlemine on veel pooleli, tuleb pidada samaväärseks uue rahvusvahelise kaitse taotluse esitamisega selles liikmesriigis nimetatud sätte tähenduses.

82 Sellega seoses on oluline esiteks rõhutada, et Dublini III määruse artikli 24 lõige 3 viitab sõnaselgelt selle liikmesriigi kohustusele anda asjaomasele isikule võimalus esitada uus rahvusvahelise kaitse taotlus.

83 Järelikult soovis liidu seadusandja siduda kõnealuse määruse artikli 24 lõikes 2 sätestatud tähtaegade möödumise tagajärjed mitte juba alustatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise lõpuleviimisega, vaid uue rahvusvahelise kaitse menetluse algatamisega.

84 Teiseks tuleb meenutada – nagu käesoleva kohtuotsuse punktides 48–50 esitatud kaalutlustest ilmneb –, et kuivõrd esimese rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale kaebuse esitamisel ei ole peatavat toimet, tuleb asuda seisukohale, et see otsus kehtib täies ulatuses ja lõpetab seega rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise järel alustatud haldusmenetluse.

85 Seetõttu tuleb viienda küsimuse punktile c vastata, et Dublini III määruse artikli 24 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, asjaolu, et selle otsuse peale, millega liikmesriigis esitatud esimene rahvusvahelise kaitse taotlus rahuldamata jäeti, esitatud kaebuse menetlemine on veel pooleli, ei tohi pidada samaväärseks uue rahvusvahelise kaitse taotluse esitamisega selles liikmesriigis nimetatud sätte tähenduses.

Viienda küsimuse punkt d

86 Viienda küsimuse punktiga d tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas Dublini III määruse artikli 24 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui tagasivõtmispalvet ei esitata nimetatud määruse artikli 24 lõikes 2 sätestatud tähtaegade jooksul ja kui asjaomane isik ei ole kasutanud uue rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise õigust, mis tal peab olema, võib liikmesriik, kelle territooriumil see isik ilma elamisloata viibib, veel esitada tagasivõtmispalve või anda asjaomane isik ilma niisugust palvet esitamata teisele liikmesriigile üle.

87 Dublini III määruse artikli 24 lõige 3 erineb teistest tähtaegade möödumist käsitlevatest sätetest selles määruses, kuivõrd seal ei ole ette nähtud, et nende tähtaegade möödumine iseenesest toob kaasa vastutuse ülemineku.

88 Nagu viienda küsimuse punktile b antud vastusest nähtub, sõltub selline vastutuse üleminek juhul, kui kõnealuse määruse artikkel 24 on kohaldatav, asjaolust, kas asjaomane isik kasutab liikmesriigis, mille territooriumil ta viibib, uue rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise õigust, mis tal peab olema.

89 Kuna liidu seadusandja ei ole Dublini III määruse artikli 24 lõikes 2 sätestatud tähtaegade möödumisele andnud teistsugust toimet, tuleb asuda seisukohale, et juhtudel, mil asjaomane isik niisugust õigust ei kasuta, võib liikmesriik, kelle territooriumil see isik viibib, teha sellest järeldused ja alustada vajaduse korral tagasivõtmismenetlust, tagamaks, et isik pöördub tagasi selle liikmesriigi territooriumile, kus ta esitas rahvusvahelise kaitse taotluse.

90 Kuna aga vastutav liikmesriik on esiteks kohustatud Dublini III määruse artikli 18 lõike 1 punktide b–d kohaselt võtma asjaomase isiku selle määruse artiklites 23, 24, 25 ja 29 sätestatud tingimustel tagasi ja teiseks ei näe ükski neist artiklitest ette selle isiku üleandmist ilma palve saajaks oleva liikmesriigi poolt selleks antud vaikiva või sõnaselge nõusolekuta, ei saa kõnealuse määruse artikli 24 lõiget 3 tõlgendada nii, et liikmesriigil on lubatud isik ilma tagasivõtmispalvet esitamata teisele liikmesriigile üle anda.

91 Seega tuleb viienda küsimuse punktile d vastata, et Dublini III määruse artikli 24 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui tagasivõtmispalvet ei esitata nimetatud määruse artikli 24 lõikes 2 sätestatud tähtaegade jooksul ja kui asjaomane isik ei ole kasutanud uue rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise õigust, mis tal peab olema:

– võib liikmesriik, kelle territooriumil see isik ilma elamisloata viibib, veel esitada tagasivõtmispalve, ja

– selle sätte kohaselt ei ole lubatud seda isikut teisele liikmesriigile ilma niisugust palvet esitamata üle anda.

Kohtukulud

92 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest, artikli 27 lõiget 1 koostoimes selle määruse põhjendusega 19 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklik õigusnorm – nagu on kõne all põhikohtuasjas –, mis näeb ette, et üleandmisotsuse üle teostatav kohtulik kontroll peab põhinema faktilisel olukorral, mis valitses asja menetlevas kohtus toimunud viimase kohtuistungi ajal, või kui kohtuistungit ei toimunud, siis faktilisel olukorral, mis valitseb hetkel, mil see kohus kaebuse üle otsustab.**

2. **Määruse nr 604/2013 artiklit 24 tuleb tõlgendada nii, et sellises olukorras nagu põhikohtuasjas, kus kolmanda riigi kodanik, kes anti pärast esimeses liikmesriigis rahvusvahelise kaitse taotluse esitamist sellele liikmesriigile üle, kuna tema teises liikmesriigis esitatud uus taotlus jäeti rahuldamata, ja kes pöördus seejärel ilma elamisloata**

teise liikmesriigi territooriumile tagasi, võib selle kodaniku suhtes kohaldada tagasivõtmismenetlust ning seda isikut ei saa esimesele liikmesriigile ilma niisugust menetlust kohaldamata uuesti üle anda.

3. **Määruse nr 604/2013 artikli 24 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus kolmanda riigi kodanik on ilma elamisloata pöördunud tagasi selle liikmesriigi territooriumile, kes ta varem teisele liikmesriigile üle andis, tuleb tagasivõtmispalve saata selles sättes ette nähtud tähtaegade jooksul ning need tähtajad ei hakka kulgema enne, kui palve esitajaks olev liikmesriik on saanud teada asjaomase isiku tagasipöördumisest tema territooriumile.**

4. **Määruse nr 604/2013 artikli 24 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui tagasivõtmispalvet ei esitata nimetatud määruse artikli 24 lõikes 2 sätestatud tähtaegade jooksul, vastutab liikmesriik, kelle territooriumil asjaomane isik ilma elamisloata viibib, sellise uue rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest, mille esitamine peab olema sellele isikule lubatud.**

5. **Määruse nr 604/2013 artikli 24 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, asjaolu, et selle otsuse peale, millega liikmesriigis esitatud esimene rahvusvahelise kaitse taotlus rahuldamata jäeti, esitatud kaebuse menetlemine on veel pooleli, ei tohi pidada samaväärseks uue rahvusvahelise kaitse taotluse esitamisega selles liikmesriigis nimetatud sätte tähenduses.**

6. **Määruse nr 604/2013 artikli 24 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui tagasivõtmispalvet ei esitata nimetatud määruse artikli 24 lõikes 2 sätestatud tähtaegade jooksul ja kui asjaomane isik ei ole kasutanud uue rahvusvahelise kaitse taotluse esitamise õigust, mis tal peab olema:**

   – **võib liikmesriik, kelle territooriumil see isik ilma elamisloata viibib, veel esitada tagasivõtmispalve, ja**

   – **selle sätte kohaselt ei ole lubatud seda isikut teisele liikmesriigile ilma niisugust palvet esitamata üle anda.**

Allkirjad